

УДК 631.16:658.155.4

ЩОДО КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО БІЗНЕС–ПЛАНУВАННЯ

В.В.Лагодієнко, кандидат економічних наук, доцент
Миколаївський державний аграрний університет

Стаття присвячена проблемі комп'ютеризації сільсько-господарського бізнес-планування на сучасному етапі. Зосереджується увага на дослідженні існуючих найбільш поширених комп'ютерних програм для бізнес-планування з метою виявлення кращих і зазначення позитивних і негативних рис кожної з них.

Статья посвящена проблеме компьютеризации сельскохозяйственного бизнес-планирования на современном этапе. Акцентируется внимание на исследовании существующих наиболее распространенных компьютерных программ для бизнес-

планирования с целью выявления лучших и указания позитивных и отрицательных черт каждой из них.

Розповсюдження складання бізнес-планів в аграрному секторі України пов'язане з ринковою економікою, необхідністю залучення виробниками інвестиційних коштів, банківських кредитів для одержання яких важливо мати необхідний документ з відповідними обґрунтуваннями доцільності запропонованих проектів. Розробка бізнес-плану — досить копітка і трудомістка робота. Полегшити її можна з використанням комп'ютерів та спеціальних програмних продуктів.

Серед вітчизняних вчених, які досліджують цю проблему, слід відзначити Саблука П.Т., Підлісецького Г.М., Плаксієнка В.Я., Месель-Веселяка В.А., Маліка М.И., Крисального О.В. та інших. Але, питання, пов'язані з використанням кращих комп'ютерних програм для бізнес-планування, вимагають подальшого більш глибокого дослідження. На деяких із них ми акцентуємо увагу.

Метою нашого дослідження є аналіз існуючих комп'ютерних програм для бізнес-планування і запропонування найкращої програми, яка б враховувала всі необхідні технічні і економічні умови для користувачів. З цією метою було вивчено можливості кожної з найбільш розповсюджених комп'ютерних програм і виявлено позитивні і негативні риси.

Для підготовки і аналізу бізнес-планів можуть використовуватись такі пакети прикладних програм: COMFAR (Computer model for feasibility analysis and reporting), PROPSPIN (Project profile screening and preappraisal information system), "Альт-Інвест", "Project expert", SUCCESS, "Інвестор", EDIP, FOCCAL і ін.

Перші два пакети розроблено спеціалістами UNIDO (при ООН) і використовуються переважно при плануванні і розробці великих інвестиційних проектів. Але при користуванні пакетом COMFAR виникають складності щодо врахування деяких особливостей перехідної економіки (затримка платежів, дефіцит коштів і т.ін.), українського податкового законодавства тощо.

Пакет "Альт-Інвест" розроблено фірмою "Альт" (Санкт-Петербург) на основі електронної таблиці і дозволяє виконувати розрахунки в постійних і поточних цінах, оцінювати зміни основних

параметрів плану на різні варіанти інфляційних процесів. Проте вільний доступ до інформації і розрахункових формул, що характерно для електронних таблиць, поряд з певними зручностями утруднює контроль достовірності розрахунків при необхідності перевірки.

Програмні продукти “Інвестор”, EDIP, FOCCAL використовуються для дослідження великих інвестиційних проектів і формування на основі результатів дослідження інвестиційних програм.

Для невеликих бізнесових програм, окремих фермерів, менеджерів більш придатний пакет SUCCESS, що працює в діалоговому режимі, пропонує користувачу складання в певній послідовності відповідних розділів плану, в процесі роботи консультує користувача, компонує і друкує готовий бізнес-план, враховує напрямки діяльності та рівень підготовки користувача. Для цього в системі зберігається велика кількість прикладів, які пропонуються в певних ускладнених ситуаціях. На відміну від більшості методичних рекомендацій, що є в літературі, SUCCESS пропонує користувачу на базі основного бізнес-плану складати і оперативні плани на більш короткий період, які також включаються у вихідну форму бізнес-плану. Недоліки системи пов'язують з дещо застарілою комп'ютерною технологією.

Найбільш перспективною для використання в аграрному менеджменті, на наш погляд, може бути система “Project Expert” фірми “Про-Інвест Консалтинг”. Вона автоматизує планування і аналіз проектів на базі імітаційної моделі грошових потоків, може враховувати національні особливості і завдяки врахуванню міжнародних методичних стандартів є засобом складання бізнес-планів міжнародного рівня. Пакет дозволяє провести фінансовий аналіз проекту, виявити вплив тенденцій в інфляції, курсах валют, структурах затрат на виробництво, надходженнях платежів за реалізовану продукцію, можливих змін в податковій системі, об'єднати окремі холдінгові проектні рішення в один проект, проаналізувати ефективність проекту, зробити аналіз окремих його варіантів.

Програмний продукт “Project Expert” має декілька програмних версій. Одна з останніх — версія 6, що має найповнішу програмну

реалізацію — PIC Holding. а також полегшену версію Project Expert Lite для невеликих проєктів та Project Expert Professional.

За допомогою компоненти системи Project Integrator є можливість об'єднувати проєкти у вигляді дерева. Модуль системи What-if аналіз дозволяє організувати аналіз набору варіантів проєкту. Аналітичний інструмент з використанням статистичного методу Монте-Карло дозволяє аналізувати проєкт з врахуванням недостатньої точності використовуваних даних. У системі передбачена можливість побудови аналітичних графіків, в тому числі і тримірних, робота з Інтернет (пошук і перегляд проєктів, E-mail).

Для формування таблиць бізнес-плану і виконання аналітичних робіт в процесі його реалізації система передбачає набір поіменованих кнопок-піктограм, активізація яких мишею-курсором відкриває відповідний діалог через подальші підменю. Кнопки основного меню мають такі назви: Проєкт, Компанія, Оточення, Інвестиційний план, Операційний план, Фінансування, Результати, Аналіз проєкту, Актуалізація. Перші шість кнопок використовуються для заповнення таблиць бізнес-плану, за допомогою наступної кнопки формується і роздруковується бізнес-план, а останні дві кнопки призначені для поглибленого аналізу плану та контролю за ходом його реалізації.

При використанні системи для складання бізнес-плану необхідно дотримуватись певної послідовності підготовчих операцій та формування таблиць, бо відсутність окремих даних може заблокувати подальшу роботу. Бажано дотримуватись такої послідовності робіт: побудова моделі бізнес-плану з визначенням терміну його тривалості, складу продуктів виробництва та збуту, основних валют, плану розвитку; визначення потреб у фінансуванні та визначення стратегії фінансування за допомогою залучення акціонерного капіталу чи шляхом залучення позичених грошових коштів; аналіз ефективності плану з отриманням звітів про прибутки та збитки, рух грошових коштів, використання прибутку та аналізу даних; формування та друкування бізнес-плану; введення даних про хід реалізації плану та його аналіз. Система дозволяє додавати таблиці на свій розсуд, доповнювати текстову інформацію.

Таким чином, перспективним для використання в аграрному менеджменті, на наш погляд, є програмний продукт “Project Expert”, який є найбільш придатним для проведення бізнес-планування. Звичайно, складати бізнес-плани можна також з використанням електронного процесора EXCEL, системи WORD, з іншими наведеними вище системами, але ефективність робіт буде значно нижчою.